

Asia: VN/5810/2020

Luonnos hallituksen esitykseksi kaupparekisterilaiksi ja elinkeinotoimintalaiksi sekä eräksi niihin liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

1) Lausuntonne yleisesti esityksestä.

Suomen Tilintarkastajat ry (ST) kiittää lausuntopyynnöstä ja lausuu kaupparekisterilain kokonaisuudistuksesta seuraavaa. ST kannattaa kaupparekisterilain kokonaisuudistusta ja siinä ehdotettuja uudistuksia, joilla pyritään edistämään kaupparekisterin digitalisaatiota sekä sen ajantasaisuuden ja luotettavuuden parantamiseen liittyviä toimia.

Sähköinen asiointi

ST kannattaa ehdotusta, jossa kaupparekisteriasioinnissa ehdotetaan siirryttäväksi velvoittavaan sähköiseen asiointiin vuoden 2026 alusta. Ehdotettavan ajankohdan jälkeen perustamis-, muutos- ja lopettamisilmoitukset samoin kuin tilinpäätös ja muut kaupparekisterille annettavat asiakirjat sekä lisäselvitykset tulisi toimittaa sähköisenä, eikä asiakirjoja voisi enää toimittaa paperilla kuin erityisestä syystä. Kuten HE-luonnoksessa todetaan, niin vaikka sähköinen kaupparekisteriasiointi on lisääntynyt voimakkaasti myös vapaaehtoisena, on sähköisen asioinnin velvoittavuus edellytys sille, että paperiprosessista voitaisiin pääosin luopua. Sähköisellä asiointilla tarkoitettaisiin asiakkaan tunnistamista vahvan sähköisen tunnistamispalvelun kautta ja tietojen antamista sähköisellä alustalla, sähköisen rajapinnan kautta tai muulla vastaavalla rekisteriviranomaisen määrittämällä tavalla, jossa tiedot annetaan sähköisessä muodossa.

Säätiöitä ollaan velvoittamassa digitaalisten tilinpäätösten toimittamiseen vuodesta 2025 lähtien ja ST:n käsityksen mukaan säätiöt ovat suurelta osin valmiudessa sähköiseen asiointiin siirtymisessä. ST ei kannata säätiöiden rajaamista kaupparekisteriuudistuksen ulkopuolelle.

Viranomaisten velvollisuus hakea kaupparekisteritiedot suoraan kaupparekisteristä

ST kannattaa ehdotusta ja pitää oikean suuntaisena ehdotusta, jossa viranomaiset hakisivat jatkossa tarvitsemansa kaupparekisteritiedot sähköisesti suoraan kaupparekisteristä tai muusta tietojä hyödyntävästä lähteestä eikä ilmoitusvelvollisten siten lähtökohtaisesti tarvitsisi jatkossa toimittaa kaupparekisteriotetta tai muuta kaupparekisteriin rekisteröityjä tietoja viranomaisissa asioidessaan. Tämä vaikuttaisi myös siihen, että kaikilla tilinpäätöksen käyttäjillä olisi varmasti käytössään sama, lopullinen tilinpäätös.

Kaupparekisteritietojen ajantasaisuuden tarkistaminen kalenterivuositain

ST kannattaa ehdotusta, jonka mukaan kaupparekisterin ajantasaisuuden parantamiseksi laissa säädettäisiin osakeyhtiön, osuuskunnan, eurooppayhtiön, eurooppaosuuskunnan ja sivuliikkeen Suomeen perustaneen ulkomaisen elinkeinonharjoittajan velvollisuudesta ilmoittaa rekisteritiedot ajantasaisiksi kalenterivuositain. Myös muilla ilmoitusvelvollisilla olisi oikeus ilmoittaa tiedot ajantasaisiksi. Kaikilla ilmoitusvelvollisilla olisi kuitenkin velvollisuus ilmoittaa rekisteritiedot ajantasaisiksi muutosilmoituksen yhteydessä muiden kuin rekisteriin muutettavaksi ilmoitetun tiedon osalta. Ajantasaisuutta koskeva ilmoitus koskisi myös yhteystietoja, jotka rekisteröidään yritys- ja yhteisötietorekisteriin. Ilmoitus annettaisiin sähköisen asiointipalvelun kautta ja olisi maksuton. ST:n mielestä rekisteritietojen ajantasaisuus on tärkeää ja päivitysten maksuttomuus edistää omalta osaltaan rekisteritietojen päivittämishaluja.

Tilintarkastusta koskevien tietojen seuranta ja näkyvyys parantaisi edelleen yhteisöjä koskevien tietojen luotettavuutta ja käytettävyyttä.

ST pitää valitettavana, että HE-luonnoksessa ei esitetä suuntaviivoja tilintarkastusta koskevien tietojen rekisteröintiä ja tilintarkastusvelvollisuuden noudattamisen valvonnan vastuuttamisesta rekisteriviranomaiselle.

ST:n mielestä tilintarkastusvelvollisuuden noudattamista pitäisi valvoa nykyistä tehokkaammin. Kaupparekisterin kokonaisuudistuksessa olisi pitänyt huomioida tilinpäätösten luotettavuuteen tähtäävät toimet, joista lakisääteinen tilintarkastus on yksi.

ST:n näkemyksen mukaan olisi perusteltua, että tilintarkastusta koskevat tiedot tulisivat näkyvämmiin esiin kaupparekistereissä. Esimerkiksi:

- onko yhteisö tilintarkastusvelvollinen,
- onko tilintarkastaja valittu,
- onko rekisteröidystä tilinpäätöksestä annettu tilintarkastuskertomus,

- onko annettu tilintarkastuskertomus vakioasuotoinen vai mukautettu
- onko tilintarkastuskertomuksessa oleva tilinpäätöstä koskeva lausunto vakioasuotoinen, varauman sisältävä tai kielteinen

Tällaisen järjestelmän luominen edellyttää yhteisön tilinpäätöksestä saatavien tietojen (kuten liikevaihto, taseen loppusumma ja keskimääräinen henkilömäärä) ja tilintarkastuskertomuksen rakenteisuutta. Rakenteisuus helpottaisi tiedon keräämistä. Näihin teemoihin on kiinnitetty huomiota toisessa lainsäädäntöhankkeessa (luonnos hallituksen esitykseksi kirjanpitolain ja tilintarkastuslain 3 luvun muuttamisesta sekä valtioneuvoston asetukseksi tuloverokertomuksen sisällöstä). Tilinpäätöstä ja tilintarkastusta koskevilta osin näiden hankkeiden keskinäinen koordinointi on tarpeen.

Vaihtoehtoinen toteutustapa ainakin ylimenovaiheeseen voisi olla viranomaisten välisen tietojen vaihdon mahdollistaminen. Käytännössä tämä tarkoittaisi PRH:n ja verohallinnon keskinäisen tietojenvaihdon parantamista. Esimerkiksi verohallinnolla pitäisi olla mahdollisuus toimittaa tiedot ns. massa-ajoina niistä yhteisöistä PRH:lle, jotka eivät verohallinnon tietojen mukaan ole toimituttaneet tilintarkastusta, vaikka tilintarkastusvelvollisuuden rajat ylittyisivät. ST:n käsityksen mukaan tällainen massatietojen toimittamismahdollisuus edellyttäisi kuitenkin lainsäädännöllisiä muutoksia.

Helsingissä 29. päivänä huhtikuuta 2022

SUOMEN TILINTARKASTAJAT RY

2) Lausuntonne velvoittavaan sähköiseen kaupparekisteriasiointiin siirtymisestä.

ks. kohta 1

3) Lausuntonne yksityisen elinkeinoharjoittajan rekisteröitymisvelvollisuudesta luopumisesta.

Vaihtoehtoisia toteuttamisvaihtoehtoja on avattu esitysluonnoksen kappaleessa 5.1.5. Kannatatteko ehdotettua rekisteröintivelvollisuudesta luopumista vai vaihtoehtoisissa ratkaisutavoissa esitettyjä vaihtoehtoja, mitä niistä? Perustelut näkemyksellenne? Jos velvollisuudesta luovutaan esityksen mukaisesti, mitä perustietoja pelkästään Verohallinnon rekisteriin rekisteröityneestä yksityisestä elinkeinoharjoittajasta tulisi mielestänne olla saatavilla julkisesta yritys- ja yhteisötietojärjestelmästä?

-

4) Lausuntonne vuotuisesta kaupparekisteritietojen tarkistamisvelvollisuudesta.

ks. kohta 1

5) Lausuntonne hallinnollisista seuraamusmaksuista.

-

6) Lausuntonne tosiasiallisia edunsaajia koskevien tietojen luovuttamista koskevista säännöksistä sekä elinkeinonharjoittajan poistamisesta kaupparekisteristä tosiasiasiallisia edunsaajia koskevan ilmoituksen laiminlyönnistä sekä poistamismenettelyn piirin laajentamisesta myös tilinpäätöksen rekisteröinnin laiminlyönnistä.

-

7) Lausuntonne automaattisen päätöksenteon soveltamisalasta kaupparekisterissä.

Esityksen mukaan Patentti- ja rekisterihallituksen olisi julkistettava kuvaus kaupparekisteri-ilmoituksen automaattisen käsittelyn algoritmista. Rekisteröintivelvollisella ja rekisteriin merkityllä henkilöllä olisi lisäksi oikeus saada erillinen kuvaus algoritmin toiminnasta automaattisessa käsittelyssä tehdystä rekisterimerkinnästä. Miten arvioitte ilmoitusten automaattisen käsittelyn vaikutuksia yritysturvallisuuteen?

-

8) Lausuntonne viranomaisten velvoittamisesta hakemaan kaupparekisteriin rekisteröidyt tiedot kaupparekisteristä tai muusta vastaavasta lähteestä.

ks. kohta 1

9) Lausuntonne rekisteriviranomaisen oikeudesta vaatia paperilla ilmoituksen jättäneen fyysistä tunnistamista ja oikeudesta viran puolesta luovuttaa tieto vireille tulleesta ilmoituksesta tarpeelliseksi katsomalleen henkilölle ilmoituksen oikeellisuuden varmistamiseksi.

Lisäksi Patentti- ja rekisterihallitus on ehdottanut, että rekisteröitäessä vastuuhenkilö kaupparekisteriin, edellytyksenä tulisi olla henkilön ilmoituksen yhteydessä antama suostumus. Esitysluonnoksessa ei ole tätä koskevaa esitystä, mutta ehdotus on avattu kappaleessa 5.1.6. Katsotteko, että suostumusmenettely tulisi lailla ottaa osaksi rekisteröintiprosessia?

-

10) Lausuntonne luonnoksesta elinkeinotoimintalaiksi (2. lakiehdotus)

-

11) Lausuntonne muista liitelaeista (lakiehdotukset 3.–41.)

-

12) Lausuntonne säätämisyjärjestysperusteluista

-

Laine Riitta
Suomen Tilintarkastajat ry

Raitio Jarkko
Suomen Tilintarkastajat ry